

bepaaldelijk in de graafschap Zutphen. Ook hofheeren, die geen landsheerlijke macht hadden, lieten dezelfde rechten gelden met betrekking tot hunne hoorigen, enz. Daar het getal hoorige goederen van den hertog op de Veluwe zeer groot was, waren vooral daar de inkomsten uit dien hoofde voor hem van belang. Keurmedigen nu waren, kort gezegd, hoorigen, die niet meer op het goed woonden, waar zij geboren waren, en ook niet op een ander hoorig goed van denzelfden hofheer, alsmede de kinderen van keurmedige vrouwen. Kamerling was hij, wiens vader hoorig was geweest, doch wiens moeder tot den stand der ministerialen had behoord²⁾.

De bovengenoemde hertogelijke inkomsten werden, met een aantal andere, die hier niet ter zake doen, geïnd door den keurmeester op de Veluwe, wiens rekeningen, van 1557 af, men beschreven vindt in den gedrukten inventaris van het archief der Geldersche Rekenkamer, blz. 401 en vlg. Gelijk aldaar in een noot is uiteengezet, zijn die betalingen langzamerhand in onbruik geraakt, zoodat men er na 1719 geen spoor meer van vindt, hoewel het ambt van den keurmeester voor de bovenbedoelde andere betalingen is blijven bestaan tot 1795. Dat die keuren enz. niet door den rentmeester van alle Veluwsche domeinen, maar door een afzonderlijken ambtenaar werden geïnd, houdt verband met het feit, dat zij onder de hertogen uit het huis van Egmond verpand zijn geweest. Na de lossing, waartoe de regering van Karel V in 1550 is overgegaan, heeft men er aanvankelijk den rentmeester van de Veluwsche domeinen mee belast, maar deze heeft het vermoedelijk te druk gehad om de noodige nasporingen voor die veelal moeilijk te achterhalen posten te doen, zoodat in 1557 besloten is, ze weer afzonderlijk te houden en er een ambtenaar met den titel keurmeester voor te benoemen.

In overeenstemming met de instructies voor het domeinbeheer, waaraan de regering te Brussel streng de hand hield, zijn de desbetreffende rekeningposten uitvoerig en duidelijk gesteld. In dat opzicht steken zij gunstig af bij de (bovendien slechts sporadisch bewaarde) posten in oudere rekeningen, waarvan een aantal door de pandhouders zijn overgeleverd in 1550.

Om die reden is deze uitgaaf met 1550 aangevangen, waarbij ook is overwogen, dat de tweede helft der 16^e eeuw voor een uitgaaf ten dienste van genealogisch onderzoek van belang is, omdat deze periode aansluit aan die, waaruit vele kerkelijke registers bewaard zijn.

De publicatie bestaat dientengevolge uit uittreksels 1° uit de rentmeestersrekeningen van de Veluwe van die over 1549/1550 tot die over 1556/1557, 2° uit de keurmeestersrekeningen, van die over 1557/59 af. Daarbij wordt verwezen naar de nummers van den gedrukten inventaris Rekenkamer. Voor genealogen belangrijk kunnen die rekeningposten zijn, omdat er bij benadering de datum en in de meeste gevallen de plaats van het overlijden van een aantal personen uit blijkt en bovendien het feit of zij al of niet gehuwd zijn geweest en in enkele gevallen, wie hunne erfgenamen waren. Daar alleen op die gegevens gelet is, zijn slechts korte uittreksels genomen.

²⁾ Zie De Blécourt, Kort Begrip, Bewijsstukken II, blz. 244, waar een uittreksel uit een der voor deze uitgaaf gebruikte rekeningen is gegeven.

Wat de dateering betreft, merk ik het volgende op. Slechts bij uitzondering vindt men in den rekeningpost den datum van het overlijden. De data, die (veelal in margine) vermeld worden, zijn die, waarop de rentmeester (keurmeester) met de erfgenamen een overeenkomst heeft gesloten, meestal den verkoop van de keur aan die erfgenamen inhoudende³⁾. De desbetreffende akte werd steeds als bijlage bij de rekening overgelegd, maar helaas zijn daarvan uit het behandelde tijdvak alleen bewaard die uit de jaren 1571/72, 1572/73 en 1574/75. Zij vermelden, binnen welken tijd, vóór het tot stand komen van de overeenkomst, de persoon is overleden, en zijn dus van belang voor de dateering. Intusschen blijkt uit die bewaarde akten, dat het overlijden bijna altijd binnen het jaar heeft plaats gevonden. We mogen dus wel aannemen, dat de in deze uitgaaf tusschen haakjes geplaatste datum, waarmede die van de overeenkomst bedoeld is, in den regel niet later valt dan ten hoogste een jaar na het overlijden.

Bedenkelijker is, dat in vele gevallen in het geheel geen datum genoemd is. De begin- en einddata van de rekening, [die er dan bij vermeld zijn,] geven ongetwijfeld eenig houvast, maar men moet er toch met reserve gebruik van maken.

Tenslotte vermeld ik, dat enkele posten, waarin geen namen voorkomen, zijn weggelaten, dat daarentegen hier en daar een teekenende bijzonderheid is vermeld, die buiten het kader valt. Herhalingen van denzelfden post ingeval van wanbetaling zijn evenmin vermeld. Die wanbetaling vond soms zijn grond in een protest, waaronder bijv. dit wel voorkwam, dat een in Overijsel of het Nedersticht geborene sinds den overgang van Gelderland aan Karel V niet uitheemsch meer kon worden genoemd. Dit logische protest placht de Rekenkamer niet te aanvaarden. Dat in de posten de keurmedigen verre in de minderheid zijn, zal de genealoog al evenmin betreuren als de keurmeester destijds, aangezien deze doorgaans arme en onaanzienlijke lieden waren. Het kostte veel moeite, ze op te sporen.

MARTENS.

Inv. 4105. Rekening van den Keurmeester van 13 Juli 1549—12 Juli 1550.

Fol. 85. Een vrouwe, geheiten *Lubbeken*, weduwe *Henrick Wilhemsz*, thoe Doirnspick, die vuytheysch ende gestorven, ende was van Emze⁴⁾ bij Campen . . .

Fol. 85. (25 Maart 1550). Noch ontfangen van *Aelbert Gelmers*, tho Aepeldoorn, wellicke zijne huysfrouwe vuytheemsch ende gestorven is . . .

Fol. 85. Noch ontfangen van *Engbert Nyemants*, woenachtich in den Ampte van Heerde, wellix huysvrouwe uytheemsch ind gestorven . . .

Fol. 85. Int ampt van Epe is gestorven *Lamme Gerits huysfrouwe*, vuytheemsch . . .

Inv. 4106. Rekening van den Keurmeester van 13 Juli 1550—12 Juli 1551.

Fol. 11 verso. Dem laesten dach van Aprill ontfanghen van *Jan Henricksz* in den Ampt van Doernspijck ende

³⁾ Bij belmundigen: verkoop van de halve erfenis. Bij nalatenschappen van menschen zonder erfgenamen komt natuurlijk geen overeenkomst te pas.

⁴⁾ Bedoeld is Enze (Ens) op Schokland.